

I Roslagens famn, Avancerad hemsjukvård i Norrtälje

Marie Kraft¹ Salme Karjalainen²

¹Verksamhetschef, Läkare specialist i geriatrik, Diplomerad i Palliativ medicin, Förenade Care ASiH Roslagen, Kaserngatan 1, 761 46 Norrtälje. E-post: marie.kraft@forenadecare.com. ²Vårdutvecklare, Leg sjukgymnast MSc, Förenade Care Region medicin Palliativa vårdenheten Byle Gård, Tumstocksvägen 9B, 187 66 Täby. E-post: salmek@forenadecare.com.

Förenade Care ASiH Roslagen är en liten ASiH- verksamhet i en till ytan stor kommun. Den stora utmaningen är att hålla god kvalitet trots långa avstånd, dåliga vägar och vädrets makter. Tack vare envisa Rospiggar med kompetens, personliga egenskaper och lokalkännedom klarar man detta. Både patienter och anhöriga är mycket nöjda med den vård och bemötande de får från vårdteamet.

Förenade Care ASiH Roslagen is a small advanced medical homecare municipality with a large rural area. The big challenge is to keep good quality despite the large distances, bad roads and weather. Thanks to stubborn "Rospiggar" with skills, personal characteristics and local knowledge it's manageable. Both patients and family members are very satisfied with the care and treatment they receive from the care team.

"Förenade Care ASiH Roslagen löser allt"

Idag bedrivs den avancerade hemsjukvården av Förenade Care ASiH Roslagen men sjukhusansluten hemsjukvård (SAH) startade i Norrtälje redan på 80-talet som ett alternativ till sjukhusvård. SAH var då knutet till den geriatriska kliniken på Roslagens sjukhus. Den största personalgruppen var då undersköterskor. Enligt politiskt beslut blev det en avknoppning 2001 och Norrtälje ASiH AB startade. Den avancerade hemsjukvården hade då utvecklats till det multiprofessionella teamet. Upphandlingen 2006 vanns av Förenade Care AB som fick förtroendet

att fortsätta utföra avancerad sjukvård i hemmet. Den avancerade sjukvården fortsatte utvecklas. Vi registrerar i Svenska Palliativregistret och använder LCP (Liverpool Care Pathway) i vårt arbete. Det pågår en implementering av det Nationella Vårdprogrammet för Palliativ vård i verksamheten.

I januari 2013 blir det vårdval inom den palliativa vården i Stockholms läns landsting och Förenade Care ASiH Roslagen är än så länge den enda godkända utföraren i området. Trots att den avancerade hemsjukvården drivits

under olika former har många i personalgruppen arbetat med denna under många år. Här finns personal som varit med sedan starten på 80-talet. Varför man väljer att arbeta inom den avancerade hemsjukvården kan bero på att det är ett uppskattat arbete. Våra patienter får hjälp att leva ett så fullvärdigt liv som möjligt trots att deras tid är utmätt.

"Jag är så lyckligt lottad som får sån fin hjälp av er. Nästan alltid blir man bemött med ett brett leende. Ni är såååå guld värda!!! Ni hjälper verkligen till att göra livet värt att leva." (Citat från patientenkät 2011)

Vi får mycket lovord från våra patienter och deras närstående. Patienterna säger att vi gör skillnad.

"Det är skönt att veta var man ska vända sig vid behov. Det ger en trygghetskänsla." (Citat från patientenkät 2011)

Vår vårdkoordinator som finns tillgänglig kontorstid känner hela kommunen och alla våra patienter och vet också hur man snabbast tar sig till olika adresser. Hon ser också till att patienterna kan komma iväg på planerade återbesök på sjukhuset. Våra patienter har många gånger långt till sjukhusen och de allmänna kommunikationerna är få. I de flesta fall då patienten ska på sjukhusbesök beställs en liggande transport som gör resan mer bekväm. En resa från Herräng som ligger i kommunens norra del till Norrtälje är 52 km och tar ca 45 minuter på snöfria sommarvägar. Till Karolinska sjukhuset i Solna från Norrtälje sjukhus är det 67 km och tar 45 minuter om det inte är rusningstrafik. Det är ett av skälen till att vi försöker göra alla insatser hemma

hos patienten t.ex. ge blodtransfusion, näringsdropp, provtagningar, koppla bort infusor med cytostatika så att patienten besparas sjukhusresan.

Vi har gott samarbete med våra vårdgrannar. Eftersom det ingår i vårt uppdrag att tillhandahålla basal hemsjukvård kvällar och nätter har vi ett upparbetat samarbete även med den basala hemsjukvården i kommunen. Vi har ett stort läkemedelsförråd och förråd med bl.a. omläggingsmaterial och katetrar vilket gör att vi vid behov kan låna ut detta till andra vårdgivare i kommunen. Vi delar med oss av vår kompetens t.ex. instruerar personal på sjukhuset i hur man ställer in läkemedelspump eller visar distriktsköterskan

Figur 1. Sjuksköterska Lenas sköterskeväska som innehåller det mesta som behövs i vården.

Våra patienter

Förenade Care ASiH Roslagen är det lilla ASiH i den till ytan stora kommunen Norrtälje. Våra patienter i Norrtälje bor i allt "från slott till koja". Vi har patienter som bor på vackra herrgårdar och vi har patienter som bor i vinterbonade sommarstugor, ja även i stugor som inte är vinterbonade i något avlägset sommarstugeområde. Alla våra patienter har gemensamt att de är svårt sjuka, har behov av ASiH's samlade kompetens och vill vårdas i

hemmet i stället för på sjukhus. Det är en stor utmaning framför allt för vår arbetsterapeut att se till att det dagliga livet fungerar i stugan med torrdass, den stora villan med trappor, eller i hyreslägenheten i hus utan hiss inne i Norrtälje stad.

För att få hjälp med omvårdnad kan våra patienter efter biståndsbeslut välja hemtjänst. Men visst händer det att i väntan på hemtjänst går vi på ASiH ut en kort promenad med en hund som behöver rastas när husse eller matte inte längre kan gå. Vi ser också till att patienterna får något i sig om de är hungriga och vill ha något att äta och dricka.

Om det krävs längre tid än planerat hos en patient kan personalen ringa till kontoret så gör vårdkoordinatören omfördelningar av besöken. Till sin hjälp har hon planeringssystemet MobilKlinik.

”Jag tycker att helheten är kanon, att alltid veta att de finns, när som helst, och att man alltid känner det som om man vore den enda patienten de har. Att det alltid känns väldigt proffsigt! Det gäller både fysiska besök som när man är i kontakt via telefon”. (Citat patientenkät 2011)

Våra patienter är infödda Rospiggare, utflyttade stockholmare eller inflyttade från övriga landet. Majoriteten har cancerdiagnos, men vi vårdar även patienter med neurologiska sjukdomar, hematologiska sjukdomar, hjärt-lungsjukdomar, njursjukdomar samt enstaka patienter med demens i sen palliativ fas. Ibland skriver vi in patienter

direkt från akuten. Det gäller de som verkligen vill vara hemma men som behöver vår hjälp och vårt stöd för att klara att vara hemma. Många väljer att tillbringa sin sista tid på sommarstället i Roslagen och flyttar därför ut permanent.

Förenade Care ASiH Roslagen tar även emot sommargäster i verksamheten. De bor ofta otillgängligt och utan bekvämligheter vilket ställer större krav på vårdteamet. Ofta blir det ett samarbete med patientens ordinarie ASiH i Stockholm. Eftersom många ASiH-enheter har samma journalsystem som vi har, journalsystemet TakeCare är det patientsäkert. I journalen finns medicinlistor och den individuella vårdplaneringen som vi kan ta del av efter patientens samtycke. Ibland behöver patienten från Stockholm bara veta att hon kan ringa till oss, som känner till hennes sjukdom, om hon behöver hjälp för att våga tillbringa en kanske sista helg i sommarstugan. Våra insatser blir då i första hand rådgivande, men det finns beredskap för mer resurskrävande insats som t.ex. smärtlindring. Om man inte orkar vara hemma längre, kan patienten önska inläggning på vårdavdelning. Vi har avtal med Norrtälje sjukhus så att icke jourtid får våra patienter komma direkt till avdelningen utan att passera akuten. Vi samarbetar också med Byle Gård som drivs av Förenade Care och ligger i grannkommunen Täby. Där kan man som patient i rofylld miljö hämta krafter för att komma hem igen eller när det är dags, avsluta sitt liv.

”Hade ingen aning om att man kunde bli så

väl omskött, både som inlagd och i hemmet”.
(Citat patientenkät Byle Gård 2011)

Vi på Förenade Care ASiH Roslagen har under alla år velat starta en egen palliativ slutenvårdsavdelning i Norrtälje kommun och kommer 2013 genom vårdvalet förverkliga våra drömmar.

Personalen

Personalen på Förenade Care ASiH Roslagen är kompetent, empatisk och trygg. Vårt motto är omtanke – vänlighet – service. Arbetet inom ASiH är ofta ensamarbete och mycket tid tillbringas på vägarna. All personal är skickliga bilförare. Vägarna till våra patienter kan gå genom kohagar. ”Ta till vänster efter lagårdsbacken” är en inte ovanlig vägbeskrivning. Gatubelysning finns bara i tätorten. Till de stora öarna går bilfärjor. För att komma till Blidö krävs det två färjor. Det händer att man missar färjan, man kan då få vänta länge på nästa. Är det akututryckning kan vi ringa in färjan även nattetid. Vintertid är det svårt att ta sig fram. Ibland syns inte vägarna för all snö och då gäller det verkligen att ha lokalkännedom. Många dagar är fyrhjulsdraft på bilen ett måste.

All personal känner till alla patienter som är inskrivna i Förenade Care ASiH Roslagen därför att vi har gemensam rond på morgnarna då vi går igenom nyinskrivna samt det som är aktuellt. Personalen inom ASiH måste vara förutseende och ha fantasi.

”Alla jag träffat har varit helt underbara, varit helt pålästa om mina problem och tagit

Figur 2. Sjuksköterska Sol-Britt på väg till patient i vinterlandskap

sig tid”. (Citat från patientenkät 2011)

”Personalen känner mig och ser till att mina behov blir tillgodosedda”. (Citat patientenkät 2011)

Trots att personalen inom ASiH ska klara att arbeta ensam, så ska de också vara bra på teamarbete. En av grundstenarna inom den palliativa vården är det multiprofessionella teamet. Alla bidrar med sin specifika kompetens. På Förenade Care ASiH Roslagen finns kompletta team med läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, sjukgymnast, arbetsterapeut, kurator, vårdkoordinator, klinikadministratör och vårdutvecklare. Inom företaget finns en dietist som konsulteras vid behov. Verksamhetens läkare och sjuksköterskor finns tillgängliga för patienterna

dygnet runt.

"Närheten, att kunna få tala med någon vilken tid på dygnet man vill." (Citat från patientenkät 2010)

Personalen uppmuntras till vidareutbildning. Det är viktigt att upprätthålla kompetensen när man som vi ligger utanför universitetssjukhuset. Vi har flera läkare som är diplomerade i palliativ medicin, vidareutbildade sjuksköterskor med speciell kompetens och intresse i t.ex. diabetes, nutrition och smärta. Sjukgymnasten har utbildning i bl.a. akupunktur. Vår kurator är utbildad i KBT, men har också stödjande samtal.

Den stora invandrargruppen i Norrtälje är från vårt grannland Finland, därför är det bra att några teammedlemmar pratar finska.

"Frågor besvaras vänligt och klarsynt, begripligt". (Citat patientenkät 2010)

Personalens handledning är schemalagd till var tredje vecka. Ibland blir arbetet med svårt sjuka patienter tungt för personalen. På en liten ort känner man varandra. Man är gamla skolkamrater, f.d. arbetskamrater, har barn i samma klass, är släkt med o.s.v. Då vi är en liten personalgrupp, totalt 30 stycken måste alla kunna åka till alla patienter. Det är viktigt att även i dessa lägen vara professionell. Personalen har därför även möjlighet att boka enskilda samtal med handledaren.

På Förenade Care ASiH Roslagen har vi en öppenvårdsmottagning för

lymfterapi. Vår sjukgymnast tar emot patienter som är i behov av lymfödembehandling. Patienterna behöver inte remiss för att komma hit. Patienterna är kurativa d.v.s. sjukdomen går att bota, kroniskt sjuka eller i palliativt skede. Vår sjukgymnast leder också vattengymnastiken. Den är en gång i veckan i bassängen på Roslagens sjukhus. I bassängen har vattnet en behaglig temperatur. Det är mellan 5 och 10 deltagare per gång. Det är mycket uppskattat, för några av våra patienter är det veckans höjdpunkt.

"Jag är så underbart avslappnad där". (Kommentar från en av deltagarna i vattengymnastiken.)

Vi tar gärna emot elever. ASiH brukar vara en uppskattad praktikplats för sjuksköterskestudenterna. I AT-läkarnas introduktionsveckor ingår en dag hos oss på ASiH. AT-läkarna får då en inblick i den palliativa hemsjukvården vilket underlättar våra kontakter framöver.

Anhöriggruppen

Vi är stolta över vår Anhöriggrupp som är till för närstående till våra patienter inskrivna i Förenade Care ASiH Roslagen. Anhöriggruppen som leds av vår kurator och en undersköterska som även är friskvårdsombud, startar varje ny termin med en friskvårdsdag. Där fokuseras i rofylld miljö på den anhöriges hälsa och egna behov. Programmet innehåller föreläsning om motion/rörelse, stress/stresshantering och kost. Det ingår även fysiska aktiviteter. Därefter kommer regelbundna caféträffar varannan vecka, med olika

Figur 3. Sjuksköterska Lena på väg ifrån patienten.

programpunkter som t.ex. symptom/symptomkontroll, växters läkande förmåga, ta hjälp av kreativitet för att må väl.

Mycket tid ägnas åt att lära känna varandra genom samtal. Tanken är att genom detta bygga nätverk för framtiden. De anhöriga som deltar har ett stort behov av att träffa andra som förstår dem och som är i liknande situation som de själva. Deltagarna får också genom anhörigruppen verktyg för att kunna hantera sin situation så bra som möjligt, enligt Salutogena principerna: Hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet.

Det har hänt flera gånger att anhöriga efter en träff inte haft behov av enskilt samtalsstöd på grund av stödet i gruppen.

"Jag fann stort stöd i kontakten med andra anhöriga". (Citat från deltagare i anhörigruppen.)

Norrtälje

Norrtälje kommun ligger nordost om Stockholm i Uppland och tillhör Stockholm län. Sedan 1 januari 2005

inkluderas kommunen formellt i Stor-Stockholm. Med sina 2 113,77 km² är Norrtälje kommun i storlek en tredjedel av Stockholms län men har endast ca 3 % av invånarna i länet. (www.norrtalje.se) Av kommunens ca 56 000 invånare bor ca 30 % i tätorten Norrtälje, ca 25 % i övriga tätorter; Hallstavik, Rimbo och Älmsta, ca 10 % i någon småort och övriga på landsbygden. Under sommaren ökar antalet boende i kommunen 2- 3 gånger, då sommarboende flyttar in i den stora mängd fritidshus som finns i kommunen. Norrtälje tillhör gruppen turism- och besöksnäringskommuner i Sveriges Kommuner och Landstings kommungrupps-indelning (www.skl.se)

Den stora invandrargruppen i Norrtälje är från Finland. Norrtälje kommun ingår sedan 1 januari 2012 i finskt förvaltningsområde. Det innebär bland annat att kommunen är skyldig att erbjuda barn- och äldreomsorg på finska. (www.norrtalje.se)

Husläkarmottagningar finns i tätorterna. Majoriteten av dessa drivs av vårdbolaget TioHundra, men det finns även privata utförare. Många av remisserna till ASiH kommer från Norrtälje sjukhus men de flesta kommer från Karolinska sjukhuset i Solna. Husläkarmottagningar finns i tätorterna. Majoriteten av dessa drivs av vårdbolaget TioHundra, men det finns även privata utförare. Vi har gott samarbete även med dessa.

Förenade Care AB

Förenade Care AB är ett vårdbolag som bedriver och utvecklar olika typer

av vårdformer, med specialistkunskap och stor erfarenhet hos en kompetent medarbetarstab. Förenade Cares ledningssystem är kvalitetscertifierat enligt ISO 9001: 2008, miljöcertifierat enligt ISO 14001: 2004 och arbetsmiljöcertifierat enligt OHSAS 18001: 2007. Förenade Care är därmed tripelcertifierade.

"Den mänskliga värme som finns för den sjuke samt för anhöriga".

I Förenade Care AB region medicin ingår geriatrisk vård, palliativ vård, avancerad och basal hemsjukvård, vårdcentral, röntgen, rehab, företagshälsovård och specialistläkarmottagning. (www.forenadecare.com)

Tiohundraämnden

Förenade Care ASiH Roslagen ingår i det privata vårdföretaget Förenade Care AB och bedriver sedan 1 maj 2007 avancerad sjukvård i hemmet på uppdrag från TioHundraämnden. Organisationen TioHundra bildades 2006 och omfattar både kommunens vård och omsorg och landstingets hälso- och sjukvård i Norrtälje. TioHundra är den första organisationen i sitt slag i Sverige. TioHundraämnden har ansvar för verksamheternas kvalitet och tillgänglighet samt för vård- och omsorgsutbudets innehåll och struktur. Under 2012 beslutade Stockholms läns landsting och Norrtälje kommun att förlänga projektet i ytterligare tre år, till 2015-12-31. (www.tiohundra.se/1/Globala/TioHundra.../TioHundra-projektet)